

VERKTYG SOM STÖD FÖR KRITISK BEDÖMNING AV KÄLLOR PÅ NÄTET

Syftet med bedömningsverktyget är att stödja eleverna/studenterna att kritisk läsa uppgifter på nätet. Verktyget hjälper läsarna att uppmärksamma faktorer som påverkar webbtexternas pålitlighet samt fördjupa bedömningen. Med hjälp av verktyget kan läraren ge feedback om elevernas/studenternas kunskaper. Verktyget kan utnyttjas även för feedback eleverna/studenterna emellan.

Uppgiftsutdelning och poängsättning av motiveringar:

Läraren kan ge i uppgift att bedöma flera (t.ex. tre) källor på nätet på skalan 1–5 (1=inte särskilt trovärdig, 5=synnerligen trovärdig) och be eleverna/studenterna ytterligare motivera sin sifferbedömning verbalt. Med hjälp av bedömningsverktyget kan motiveringarna poängsättas med fem olika bedömningskriterier på skalan 0–2 (0=kriteriet har inte alls använts, 3=kriteriet används ingående).

Vid poängsättningen av motiveringarna är det bra att beakta åldern samt mångsidigheten och grundligheten. Gymnasieeleverna borde kunna ge en mångsidig motivering och en del svar även mer ingående (2 poäng). En tillräckligt hög kunskapsnivå för exempelvis femte-sjätteklassare är t.ex. att använda sig av fler än ett bedömningskriterium, även om bedömningen ännu är ytligare. Skickliga lågstadieelever kan stödjas att lära sig en mer ingående bedömning. Kunskapskraven ökar således med åldern och allt mer avancerad tankeförmåga.

En skicklig läsare bedömer källans trovärdighet på ett mångsidigt och mer ingående sätt ur olika synvinklar. Det betyder ändå inte att det är ändamålsenligt att bedöma varje källa på nätet systematiskt ur alla synvinklar. Ett enskilt bedömningskriterium kan lämpa sig bättre för att bedöma en viss källa än en annan. Men det är viktigt att man kan utnyttja olika bedömningskriterier på ett flexibelt sätt.

Grundar sig på den publicerade artikeln:

Hämäläinen, E. K., Kiili, C., Räikkönen, E., & Marttunen, M. (2021) Students' abilities to evaluate credibility of online texts. The role of Internet-Specific Epistemic Justifications. *Journal of Computer-Assisted Learning*, <https://doi.org/10.1111/jcal.12580>

Tips till lärare om användningen av bedömningsverktyget

- Verktöget kan användas i olika läroämnen, eftersom många olika webbsajter är lämpliga för bedömning.
- Verktöget passar även utmärkt för elever i olika åldrar (från femteklassare –), när ämnet och webbsajten väljs enligt åldersklass.
- Det bästa är att välja olika sajter med motstridig information kring samma ämne som eleverna/studenterna får bedöma.
- Det är också skäl att variera olika trovärdiga sajter, så att de lär sig bedöma opålitliga sajter – där brister ungdomarna mest.
- Man kan också ta papperskopior av sajterna på förhand. Eleverna/studenterna kan bedöma dem i par/smågrupper ELLER läraren visar varje sajt på sin dator.
- Efter bedömningen kan läraren presentera verktyget (tabellen), och svaren kan poängsättas tillsammans ELLER eleverna kan bedöma sajten sinsemellan. Det är lättare för läraren att ge feedback och uppmärksamma bedömningskriterierna om alla har bedömt samma sajt.

ELLER

- Läraren kan samla in svaren, poängsätta dem och presentera verktyget när de färdigt poängsätta bedömningarna ges ut till eleverna/studenterna. Då kan läraren ge mer individuell feedback med hjälp av verktyget.
- Verktöget kan givetvis även presenteras och ges till eleverna/studenterna utan särskilt uppdragsgivning eller poängsättning

